

Keurmerk als ontwikkeldocument

Aan welke eisen moet een (goede) opleidingsschool voldoen? Het samenwerkingsverband Academische opleidingsscholen Utrecht –Amersfoort¹ ontwikkelde een keurmerk, dat (academische) opleidingsscholen inzicht geeft in hun eigen kwaliteit. Het keurmerk geeft scholen die opleidingsschool willen worden bovendien een goed beeld van de criteria waaraan zij moeten voldoen en de zaken waaraan zij nog moeten werken. We praten erover met Willy van Dijk, coördinator van het project.

“Om duidelijkheid te creëren over de criteria waar een goede (academische) opleidingsschool aan moet voldoen, zijn we in 2012 met [subsidie](#) van het ministerie van OCW gestart met het project *Versterking samenwerking opleiden & scholen*”, vertelt Willy van Dijk, coördinator van dit project en tevens coördinator van het samenwerkingsverband Academische opleidingsscholen Utrecht –Amersfoort. “We hebben in dit project een *Handleiding Keurmerk Opleiden in de school* ontwikkeld. Dit OIS-keurmerk is gebaseerd op de ervaringen van onze vijf academische opleidingsscholen en is een bewerking van het [keurmerk](#) dat het Platform onderwijs-arbeidsmarkt vo-mbo eerder ontwikkelde voor Utrechtse opleidingsscholen in vo en mbo.

“Naast de richtlijnen en criteria van OCW en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO), is ons keurmerk gebaseerd op onze eigen visie en ervaringen”, vertelt van Dijk. “Het keurmerk geeft scholen die opleidingsschool willen worden zicht op de stappen die ze daartoe moeten nemen en op de criteria waar ze aan moeten voldoen. Doel is een cultuuromslag te bewerkstelligen zodat het opleiden in de school op een kwalitatief hoger plan wordt gebracht.”

Keurmerk

Er zijn onder meer criteria geformuleerd voor:

Het *bestuur*, bijvoorbeeld:

- Het bestuur heeft een geëxpliciteerde visie op opleiden in school geconcretiseerd in een opleidingsplan.
- De visie op opleiden maakt deel uit van het strategisch beleidsplan van het bestuur.
- Het opleidingsplan is opgenomen in het IPB beleid van de stichting.

¹ Het samenwerkingsverband Academische opleidingsscholen Utrecht –Amersfoort bestaat uit vijf academische opleidingsscholen van de Katholieke Scholenstichting KSU in Utrecht en Katholiek Primair Onderwijs Amersfoort KPOA en Instituut Theo Thijssen van de Hogeschool Utrecht (pabo HU ITT). Het samenwerkingsverband maakt deel uit van het grotere samenwerkingsverband Versterking Samenwerking Opleiden & Scholen HU ITT, waaraan veertien schoolbesturen primair onderwijs deelnemen (met zestig basisscholen) en Instituut Theo Thijssen.

De *bovenschoolse schoolopleider*, bijvoorbeeld:

- De bovenschoolse schoolopleider heeft een beschreven relatie met het bestuur.
- Hij is gecertificeerd als schoolopleider.
- Hij geeft leiding aan het netwerk van schoolopleiders binnen het bestuur.

De *school*, bijvoorbeeld:

- De school heeft een gefaciliteerde schoolopleider aangesteld.
- De school heeft elk schooljaar een substantieel aantal (50% van het aantal FTE) collega's in opleiding.
- De school heeft praktijkopleiders die gefaciliteerd zijn (in tijd) voor hun begeleidingswerk (taakbeleid).

De *schoolopleider*, bijvoorbeeld:

- De schoolopleider is de spil in het opleiden in schoolproces.
- Hij is gecertificeerd
- Hij heeft een functiebeschrijving die opgenomen is in het IPB. Schoolopleider is in principe een LB functie.
- Ook voor de praktijkopleider, de collega's in opleiding, de beoordeling en de leermogelijkheden op de werkplek zijn criteria geformuleerd.

Ontwikkelportfolio

Het Keurmerk is een ontwikkelportfolio. Tijdens de procedure die een school doorloopt om het keurmerk te verwerven, komen er ontwikkelpunten naar voren waar de school de komende periode aan gaat werken. Van Dijk: "Een school die in aanmerking wil komen voor het keurmerk, moet al een aantal stappen hebben gezet, maar hoeft nog niet aan alle criteria te voldoen. Zo moet bijvoorbeeld 75%-100% van de leerkrachten open staan voor het begeleiden en opleiden van studenten en is er iemand in de school die de taak van schoolopleider op zich neemt. Als tijdens de procedure bijvoorbeeld blijkt dat de verantwoordelijkheden en deskundigheid van de begeleiding nog niet zijn geëxpliciteerd en vastgelegd, dan stelt de school zich ten doel dit binnen een of twee jaar te doen. Het keurmerk geeft dus een (kwaliteits)ontwikkeling aan, het geeft aan waar de school naartoe werkt."

Zelfevaluatie

Hoe verloopt het traject om het keurmerk te verkrijgen?

Na een voorbereidend gesprek, neemt de schoolopleider (interne coach van de school) een zelfevaluatie af door middel van een SchoolScan. Basis van deze scan zijn onder meer de SBL-competenties en de in het keurmerk opgenomen criteria. "Het gaat erom dat je als school een beeld krijgt van waar je staat", zegt van Dijk. "Bijvoorbeeld: zijn er schoolopleiders en praktijkopleiders aangesteld? Hoe worden zij gefaciliteerd? Hoe gaan we om met de student? Welke leermogelijkheden zijn er op de werkplek? De school legt de uitkomsten van de zelfevaluatie vast in een zelfevaluatierapport. Besturen die overwegen om een school opleidingsschool te laten worden, kunnen een nulmeting laten uitvoeren. Het doel daarvan is helder te krijgen aan welke criteria de school al voldoet en waar de ontwikkelpunten liggen."

Audit

Nadat het zelfevaluatie-rapport is ingediend, volgt er een audit. De vijf academische opleidingsscholen in de regio hebben zich als eerste aan een audit onderworpen (uitgevoerd door Hobeon). De scholen die daarna het keurmerk willen verkrijgen, worden bezocht door een auditteam dat bestaat uit één keurmerkmedewerker van de pabo (Instituut Theo Thijssen) en twee bovenschoolse schoolopleiders van collega-scholen die het keurmerk al hebben. Zij hebben hiervoor een auditorentraining gevolgd.

Gedurende ongeveer drie uur praat het auditteam met de betrokkenen van de opleidingsschool: het bestuur, studenten, de schoolopleider, de praktijkopleider (de leerkracht die de studenten op de school begeleidt) en de directeur. De audit vindt plaats bij het bestuur. Vaak nemen twee of drie scholen van een schoolbestuur tegelijk deel aan een audit.

De audit bestaat uit drie onderdelen: een presentatie van de schoolopleiders van de scholen die de audit ondergaan, een auditgesprek met de aanwezige betrokkenen en de presentatie van de eerste indruk van het auditteam. Ten slotte komt het auditteam met een advies en aanbevelingen. Het keurmerk is drie tot vier jaar geldig. Daarna moet de school weer opnieuw een zelfevaluatie doen en een audit ondergaan. Van Dijk: “De audit geeft je als school goed zicht op je opleidingskwaliteit, op de manier waarop studenten worden opgeleid en op de verbeteringen die je in je school kunt doorvoeren. Zo’n audit is echt een cadeautje.”

Borging

De aanbevelingen van het auditteam gaan vaak over de borging, vertelt van Dijk. “Het komt bijvoorbeeld voor dat een school het opleiden prima heeft georganiseerd en dat studenten aantoonbaar veel leren, maar dat er in de verantwoordingsdocumenten, zoals de schoolgids en het meerjarenplan, niets is opgenomen over opleiden in de school. Als morgen de schoolopleider wegvalt, wat gebeurt er dan? Het is belangrijk om zaken vast te leggen.”

Effecten

Het is nog te vroeg om vast te stellen wat precies het effect van het keurmerk is op de kwaliteit van het onderwijs. In ieder geval heeft het meer duidelijkheid gebracht over wat er van opleidingsscholen wordt verwacht en helpt het scholen om hun opleidingsstructuur in te richten. Ook heeft het keurmerk geleid tot meer overleg over het opleiden in de school. Er is meer betrokkenheid, scholen nemen meer initiatieven, werken meer samen en ondersteunen elkaar. De aanpak verbetert de afstemming tussen de praktijk en de opleiding en zorgt voor verbreding van het opleidingsaanbod.

Meer informatie

www.academischebasisschool.nl